ERILAISTEN OPPIJOIDEN LIITTO

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2026

Sivistysvaliokunta 12.5.2026

Yleisiä huomioita

- Erilaisia oppijoita **20 % ikäluokasta** (oppimisvaikeudet ja neurokirjon ominaisuudet)
- Yhdenvertaisuus ei vain ihmisoikeuskysymys vaan myös **kansantaloudellinen kysymys** -> tuen avulla alisuoriutuminen ja syrjäytyminen vähenevät ja hyvinvointi paranee
- Syrjään jäämisellä **läpi elämän vaikuttavia seurauksia** minäkäsitykseen, luottamukseen ja yhteisöihin sitoutumiseen
- **Erilaiset oppijat yhdenvertaisuuspolitiikassa suuri mutta alitunnistettu ryhmä**

ERILAISTEN OPPIJOIDEN LIITTO

Erilaiset oppijat koulussa ja opinnoissa

- **Oppimisvaikeudet ja neurovähemmistöt** sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteutuminen nostettava yhdenvertaisuustarkasteluun
- Myös **varhaiskasvatuksessa** lasten moninainen oppijuus otettava erityiseen huomioon
- Uudistetun **oppimisen ja koulunkäynnin tuen** toteutumista seurattava ja valvottava sekä puutteita korjattava
- **Henkilöstön osaamiseen** panostettava perus- ja täydennyskoulutuksessa ja **moniammatillisuutta** vahvistettava

ERILAISTEN OPPIJOIDEN LIITTO

Erilaiset oppijat työelämässä

- Yhdenvertaisuudella työelämässä heijastukset myös huollettavien **lasten oikeuksiin** ja mahdollisuuksiin
- Oppimisvaikeudet ja neurovähemmistöön kuuluminen usein kohtuullisia mukautuksia edellyttäviä toimintarajoitteita, jotka tulisi lisätä **lain kirjauksiin**
- **Kohtuulliset mukautukset** eivät ensisijaisesti kustannus vaan edellytys työssä oppimiseen ja menestymiseen
- Tietoa, ymmärrystä ja osaamista lisättävä kaikissa **jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämisen** toiminnoissa - työpaikoilla, työterveyshuollossa, työllisyyspalveluissa

ERILAISTEN OPPIJOIDEN LIITTO

Yhteenveto

- **Erilaisia oppijoita tarkasteltava omana kokonaisuutena**, jossa yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan yhteiskunnallisen osallisuuden näkökulmasta sekä eri ikävaiheissa ja elämänalueilla varhaiskasvatuksesta työelämään
- Olemassa olevia **toimintatapoja** oppilaitoksissa, työpaikoilla ja palveluissa **kehitettävä neurovähemmistöihin kuuluvien näkökulmista** – huomattava välillinen syrjintä
- **Positiivinen erityiskohtelu ja kohtuulliset mukautukset** ymmärrettävä kustannuksina, jotka maksavat itsensä nopeasti ja monin verroin takaisin oppimisen ja opiskelun edistymisenä sekä työssä menestymisenä

ERILAISTEN OPPIJOIDEN LIITTO

Eduskunnan tehtävänä

1) varmistaa, että **lakiesityksissä** on riittävästi arvioitu perus- ja ihmisoikeuksien yhdenvertaista toteutumista, jotta uudistusten yhteisvaikutukset voidaan ottaa päätöksenteossa huomioon
2) edellyttää, että valtioneuvosto ja ministeriöt velvoittavat hallinnonalojensa **virastot** toteuttamaan yhdenvertaisuussuunnittelua määrätietoisesti ja kattavaan yhdenvertaisuusvaikutusten arviointiin perustuen

ERILAISTEN OPPIJOIDEN LIITTO

ERILAISTEN OPPIJOIDEN LIITTO

Kiitos!

Sarianna Reinikainen

sarianna.reinikainen@eoliitto.fi

044 3009693

